

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

Søker**Prosjektansvarlig**

Institusjon / bedrift	Vestregionen
Fakultet	
Institutt	
Avdeling	
Adresse	Drammensveien 915
Postnummer	1383
Poststed	ASKER
Land	Norge
E-post til postmottak	post@vestregionen.no
Internettadresse	www.vestregionen.no
Organisasjonsnummer	992692294

eAdministrasjon

Administrativt ansvarlig

Fornavn	Nina
Etternavn	Solberg
Fødselsdato	080855
Personnummer	
Kjønn	Kvinne
Stilling/tittel	Daglig leder
Telefon	90613953
E-post	nina.solberg@vestregionen.no
Bekreftelse	✓ Søknaden er godkjent av prosjektansvarlig

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

Prosjektleder

Fornavn	Nina
Etternavn	Solberg
Fødselsdato	080855
Personnummer	
Kjønn	Kvinne
Institusjon / bedrift	Vestregionen
Fakultet	
Institutt	
Avdeling	
Adresse	Drammensveien 915
Postnummer	1383
Poststed	ASKER
Land	Norge
Stilling/tittel	Daglig leder
Akademisk grad	Master of Management, hovedfag statsvitenskap
Ønsket målform	Bokmål
Telefon	90613953
E-post	nina.solberg@vestregionen.no

Prosjektinformasjon**Prosjektittel**

Prosjektittel	Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner
---------------	---

Prosjektets hovedmål og delmål

Prosjektets hovedmål og delmål	Hovedmål: Etablere en plattform for videre arbeid med klimaomstilling i Vestregionen Delmål: 1. Kartlegge klimaomstillingsarbeidet i Vestregionen.
--------------------------------	--

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)

Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

2. Identifisere mulige pilotprosjekter hvor samarbeid mellom forsknings, forvaltning og samfunnsaktører er interessant og kan la seg gjennomføre.
3. Gjennomføre to fokusgruppesesjoner med innbyggere, ideelle organisasjoner og lokalt næringsliv i regionen for å identifisere effektive medvirkningsprosesser for omstilling og kommunal involvering i samfunnsmessige innovasjons- og endringsprosesser.
4. Gjennomføre en WS med kommunene i regionen for å etablere et hovedprosjekt og mulige kriterier for etablering av nettverksgrupper i regionen. På workshopen vil både forskere, det politiske og administrative nivået samt andre aktører og/eller enkeltpersoner som kan bidra til legge grunnlag for et godt hovedprosjekt.

Prosjektsammendrag

Prosjektsammendrag

Innovasjonsprosjektet skal være en katalysator for forskningsbasert innovasjon rettet mot omstilling og et grønt skifte i Vestregionen. Vestregionen ønsker å være foregangregionen når det gjelder å videreutvikle kommunenes rolle som samfunnsaktør på en måte som utnytter kommunesektorens betydelig erfaring med å håndtere brede samfunnsutfordringer.

Innovasjonsprosjektet har som mål å bidra til å utvikle prosesser og realisere løsninger for lokal klimaomstilling i et samspill mellom forvaltning, forskning og samfunnsaktører.

Vestregionen har initierte en rekke FOUI-prosjekter både innen kultur, helse (Kommunehelsesamarbeidet i Vestre Vikens tjensteområde), grønn mobilitet (Transport 2.0- nettverket) og kompetanseutvikling (herunder det erfaringsbaserte masterprogrammet Ledelse, innovasjon og demokrati) for å etablere en mer bærekraftig samfunnsutvikling. Samarbeidsalliansen har også bidratt i arbeidet med rapporten «Kortreist Kvalitet» (Wang m. fl. 2016), og legger til grunn at et regionalt nettverk basert på resultatene i denne rapporten er et godt virkemiddel for å forsterke og forsere de utviklingsprosesser som skjer i regionen. Vestregionen legger også stor vekt på at et slik nettverk kan bidra til betydelig synergieffekter (vinn-vinn løsninger).

Vestregionens arbeid med FOUI-prosjekter er forankret i alliansens strategiske plattform (se eget vedlegg) som bygger på at alliansen skal ha en rolle som katalysator for å stimulere til transfgaglige og innovative prosesser rettet mot en mer bærekraftig utvikling.

Plassering

Plassering i Forskningsrådet - tilleggsm informasjon fra søker

Program / aktivitet	FORKOMMUNE
Søknadstype	Forprosjekt

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)

Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

Delprogram/tema	
Andre relevante programmer/aktiviteter/prosjekter	
Disiplin(er)/fagfelt	Ledelse, strategi, innovasjon, byplanlegging, miljø, klima, sosiologi, geografi, statsvitenskap
Prosjektnr. v/ tilleggssøknad	
Er relatert(e) søknad(er) sendt Forskningsrådet og/eller annen offentlig finansieringsordning	Nei
Hvis ja, gi nærmere opplysninger	

Framdriftsplan

Prosjektperiode

Fra dato	20170901
Til dato	20180228

Hovedaktiviteter og milepæler i prosjektperioden (år og kvartal)

Milepæler fordelt over prosjektperioden	Fra		Til	
Fokusgruppe: Notat - samfunnsaktører	2017	3	2017	4
Notat kriterier - nettverksgrupper	2017	3	2018	1
Rapport med oversikt over klimaarbeid	2017	3	2018	1
Dialog - Søknad i hovedprosjekt	2017	3	2018	1
Workshop - notat pilotprosjekter	2017	3	2018	1
Workshop - kommuner: Søknad til hovedprosjekt	2017	4	2017	4

Budsjett

Kostnadsplan (i 1000 kr)

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)
Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Sum
Personal og indirekte kostnad	200	100							300
Innkjøp av FoU-tjenester	190	90							280
Utstyr									0
Andre driftskostnader	10	10							20
<i>Totalsum</i>	400	200							600

Spesifikasjonsfelt

Personal og indirekte kostnader:

Tidsbruk i Vestregionen: To månedsverk daglig leder + samarbeidsalliansens medlemmer

Innkjøp av FoU:

CICERO: Ett månedsverk Forsker 1

insam: Ett månedsverk Rådgiver

Andre driftskostnader:

Reiser: 10

Workshop: 10

Kostnadssted (i 1000 kr)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Sum
Næringsliv									0
Instituttsektor	190	90							280
UoH-sektor									0
Andre sektorer	210	110							320
Utlandet									0
<i>Totalsum</i>	400	200							600

Finansieringsplan (i 1000 kr)

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)

Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Sum
Egenfinansiering	200	100							300
Internasjonale midler									0
Offentlig finansiering									0
Privat finansiering									0
Forskningsrådet	200	100							300
<i>Totalsum</i>	400	200							600

Spesifikasjonsfelt

Vestregionen finansierer egen tidsbruk i prosjektet med 300

Samarbeidspartnere

Samarbeidspartnere som skal delta i prosjektet med faglige og/eller økonomiske ressurser

1

Institusjon/ bedrift	CICERO SENTER FOR KLIMAFORSKNING
Avdeling/ seksjon	
Adresse	Postboks 1129 Blindern
Postnummer	0318
Poststed	OSLO
Land	Norge
Organisasjonsnummer	971274190
Kontaktperson	Hege Westskog
Kontaktperson telefon	94307077
Kontaktperson e-post	hege.westskog@cicero.oslo.no
Partners rolle	Utførende

2

Institusjon/ bedrift	INSAM AS
----------------------	----------

Forprosjekt - Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner (Forprosjekt - FORKOMMUNE)Søknadsnummer: ES595753 Prosjektnummer: 275769

Avdeling/ seksjon	
Adresse	Grønland 58
Postnummer	3045
Poststed	DRAMMEN
Land	Norge
Organisasjonsnummer	890741762
Kontaktperson	Lars Wang
Kontaktperson telefon	90523021
Kontaktperson e-post	lars@insam.no
Partners rolle	Utførende

Vedlegg**Prosjektbeskrivelse**

Filnavn	Klimaomstilling_Pbeskrivelse Vestregionen.pdf
Referanse	ES595753_001_1_Projektbeskrivelse_20170522

Annet

Filnavn	Samarbeidsplattform vedtatt 2014.pdf
Referanse	ES595753_010_1_Annet_20170522

Forprosjekt – Prosesser og løsninger for klimaomstilling i kommuner

1. Prosjektidé – Innovasjonsprosjektet

1.1. Prosjektideen

Bakgrunn

Gjennom klimaavtalen fra Paris i 2015 og det nasjonale klimaforliket, er det etablert bred enighet om behovet for omstilling til lavutslippssamfunnet. Dette innebærer å redusere klimagassutslipp til et nivå tilsvarende 1-2 tonn per innbygger i 2050, dvs. en reduksjon av utslippene på 80-95 prosent. Den statlige planretningslinjen for klima- og energiplanlegging fra 2009 gir kommunene en sentral rolle i dette arbeidet og sier spesifikt at det forventes at kommunene er en foregangsaktør (se for eksempel Stokstad 2015, Kasa m. fl. 2017).

Mange kommuner har gjennom internasjonale og nasjonale klimapolitiske prosesser de siste tiårene, etablert seg som aktører i klimaomstillingsarbeidet, senest gjennom toppmøtet i Marrakech (2016) hvor regionale og lokale myndigheter drøftet hvordan Parisavtalen skal følges opp. Samtidig peker forskning på at arbeidet fortsatt er preget av at det er ildsjeler lokalt som driver prosessene, og at potensialet for lokal klimaomstilling ikke er utnyttet. (Dannevig m.fl. 2013, Aasen m. fl. 2015, Wang m. fl. 2016).

I rapporten «Kortreist Kvalitet» (Wang m. fl. 2016) foreslås en helhetlig tilnærming til omstillingen til lavutslippssamfunnet på lokalt nivå. Utgangspunkt er at omstillingen sees som en innovasjonsutfordring, og at det er behov for en strategisk tilnærming som utnytter kommunesektoren samlede kapasitet (roller, ressurser, kompetanse mv) som omstillingsaktør. Rapporten legger til grunn at klimaproblemet kan sees som et gjenstridig problem som ifølge Rittel og Webber (1973) er kjennetegnet av at utfordringen kan virke tilsynelatende uløselig, for eksempel på grunn av motsetninger (målkonflikter), ufullstendig informasjon, og at problemet har flere uoversiktlige og sammenvevde underliggende årsaker. Et gjenstridig problem har ikke faste oppskrifter som kan følges, verken når det gjelder løsninger, arbeidsformer eller metoder, og det vil være vanskelig å håndtere et gjenstridig problem ved å lene seg på etablerte tenkemåter. En del av problemet er knyttet til våre forestillinger (mentale modeller), og det er avgjørende at man evner å utfordre både strukturer, normer og maktrelasjoner i utvikling av nye løsninger. Dette krever at ulike perspektiver inkluderes i prosessen ved at forskjellige aktører bidrar med sin kunnskap i tillegg til at man evner å utfordre det som oppfattes som grunnleggende normer og verdier (referanse) i innovasjonsarbeidet.

Gjenstridige problemer innebærer også at det er behov for en metodisk tilnærming som bygger på at det kreves kunnskap fra ulike aktører og tilpasset det formålet de er tenkt å løse (Pohl 2011). Forskere kan bidra gjennom å framskaffe relevant kunnskap om effekter av ulike løsninger, forvaltningen med kunnskap om utfordringer og muligheter innenfor deres område, mens befolkning og næringsliv kan bidra med erfaringsbasert kunnskap. Ko-produksjon av løsninger /samarbeidsdrevet innovasjon vil derfor være et viktig premiss for klimaomstilling.

Mange forskningsresultater peker også på betydning av å relatere løsninger for klimaomstilling til den lokale konteksten (Tørnblad m.fl. 2013, Westskog m.fl. 2017). Det gjør endringsprosesser både mer relevante og mer attraktive for den enkelte kommune. Med dette som rettesnor bør innovasjoner utføres i tråd med lokale rammebetingelser, kultur og identitet. En relevant modell for å gjennomføre en slik strategi er gitt av Bjørk (2015). Dette er en videreføring av den mest vanlige modellen for lokal/regional innovasjon (riple-helix), utviklet blant annet av Porter (1998) og som er en del av grunnlaget for blant annet den norske næringsklyngepolitikken.

Tilnærmingen som det argumenteres for i rapporten "Kortreist kvalitet", innebærer således å ta utgangspunkt i en bred gjennomgang av erfaringer med miljø/klimasatsning i kommunesektoren, og å knytte disse opp mot en helhetlig innovasjonsstrategi. Tilnærmingen har skapt betydelig interesse i kommunesektoren (Bjørklund, 2017) og det er også interesse for etablere prosesser og nettverk som kan bidra til gjennomføring lokalt/regional – også i andre regioner enn Vestregionen.

Vestregionen ble etablert i 1992 og er et selvstendig rettssubjekt hjemlet i Kommuneloven, og består av 16 kommuner vest for Oslo samt to fylkeskommuner. Samarbeidsalliansen har de siste årene lagt stor vekt på å være en katalysator for innovativ og bærekraftig samfunnsutvikling. For at prosessene og løsningene som utvikles skal kunne gi optimal nytte for andre kommuner, er det viktig at innovasjonsprosessen gjennomføres med forskningsmessige metoder som sikrer nødvendig dokumentasjon av erfaringer og resultater.

Innovasjonsprosjektets visjon, mål og forankring

Innovasjonsprosjektet skal være en katalysator for forskningsbasert innovasjon rettet mot omstilling og et grønt skifte i Vestregionen. Vestregionen ønsker å være foregangsregionen når det gjelder å videreutvikle

For FORKOMMUNE-utlysning med søknadsfrist 24.05.2017

kommunenes rolle som samfunnsaktør på en måte som utnytter kommunesektorens betydelige erfaring med å håndtere brede samfunnsutfordringer.

Innovasjonsprosjektet har som mål å bidra til å utvikle prosesser og realisere løsninger for lokal klimaomstilling i et samspill mellom forvaltning, forskning og samfunnsaktører. Vestregionen har initiert en rekke FOUI-prosjekter både innen kultur, helse (Kommunehelsesamarbeidet i Vestre Vikens tjenesteområde), grønn mobilitet (Transport 2.0- nettverket) og kompetanseutvikling (herunder det erfaringsbasert masterprogrammet Ledelse, innovasjon og demokrati) for å etablere en mer bærekraftig samfunnsutvikling. Samarbeidsalliansen har også bidratt i arbeidet med rapporten «Kortreist Kvalitet» (Wang m. fl. 2016), og legger til grunn at et regionalt nettverk basert på resultatene i denne rapporten er et godt virkemiddel for å forsterke og forsere de utviklingsprosesser som skjer i regionen. Vestregionen legger også stor vekt på at et slik nettverk kan bidra til betydelig synergieffekter (vinn-vinn løsninger).

Vestregionens arbeid med FOUI-prosjekter er forankret i alliansens strategiske plattform (se eget vedlegg) som bygger på at alliansen skal ha en rolle som katalysator for å stimulere til transfgaglige og innovative prosesser rettet mot en mer bærekraftig utvikling.

Forskningsspørsmål i innovasjonsprosjektet:

Hovedspørsmål: Hvordan kan man utvikle gode prosesser og løsninger for klimaomstilling på kommunenivå og gjennom samarbeid mellom kommuner innenfor en regional kontekst

Delspørsmål:

- Hvilke institusjoner (organisasjonsmodeller, regler, normer, finansieringsmodeller, kompetanseutviklingstiltak mv.) er nødvendige for å få til omstilling lokalt og regionalt?
- Hvordan kan kommunene utnytte sin samfunnsaktørrolle til å fasilitere utvikling av bærekraftige løsninger (både næring, frivillighet og husholdningsnivå). I dette inngår også å belyse
- Kan rollen som samfunnsutvikler på klimaomstillingsfeltet integrere kommunenes ulike roller og dermed gi merverdi, og i så fall på hvilken måte?
- Hvordan kan man utforme spillet mellom ulike aktører (kommune, forsknings, samfunn) i innovasjonsarbeidet?
- Hvilke barrierer møter man i arbeidet med lokal omstilling og hva er nøkkelfaktorer for å løse disse?
- Hvilke krav er nødvendig å sette til sentrale myndigheter for å muliggjøre kommunes aktive omstillingsrolle?

1.2 Forventede resultater og effekter av innovasjonsprosjektet

Innovasjonsprosjektet skal bidra til å utvikle forvaltningsmessige prosesser og løsninger for lokal omstilling. Det forventes at prosjektet skal bidra til å

- Etablere er effektive nettverk for klimaomstilling
- Utvikle kunnskap om effektive prosesser for klimaomstilling innen lokal forvaltning og i spillet mellom lokal forvaltning, næringsliv og befolkning.
- Utvikle kunnskap om løsninger for klimaomstilling i lokalsamfunnet gjennom utvalgte pilotprosjekter
- Utvikle en eksempeldatabase for klimaomstilling og kunnskap om hvordan denne kan benyttes av kommunesektoren.

1.3 Gjennomføring av innovasjonsprosjektet

Innovasjonsprosjektet har seks pilarer:

1. Etablering av nettverk for omstilling i regionen med deltakelse fra forvaltning, forskere og samfunnsaktører. Gjennom forskernes studier av kommunene i regionen og deres klimaarbeid, vil vi identifisere kriterier for inndeling i mindre nettverksgrupper. Kriterier for inndeling i slike grupper kan være størrelse, tidligere engasjement eller felles utfordringer (se Kasa m. fl. 2017, Lundqvist og Borstede, Aasen m. fl. 201). Det er viktig at den lokale konteksten er forholdsvis lik slik at kunnskap etablert i en kommune enkelt kan overføres til en annen (Westskog m. fl. 2017, Tørnblad m. fl. 2013). I nettverkene vil forskere, forvaltning og samfunnsaktører spille for å utvikle gode løsninger i sine kommuner.

2. Utvikling av forvaltningsmessige prosesser for omstilling i de ulike nettverksgruppene. Kommuner som har kommet langt i sitt omstillingsarbeid, har utviklet forvaltningsmessige prosesser som rutiner for behandling av saker i kommunestyret hvor vurdering av miljøeffekter (også klima) inngår og rutiner som sikrer kommunikasjon på tvers av sektorer og politisk og administrativt nivå i disse spørsmålene (se Kasa m. fl. 2017). I samarbeid med forskere, forvaltere, prosessutviklere og samfunnsaktører vil vi utvikle

forvaltningsmessige prosesser for kommunene i Vestregionen som institusjonaliserer arbeidet med klimaomstilling.

3. Uttesting av ut ulike klimaomstillingsløsninger lokalt gjennom pilotprosjekter i ulike nettverksgrupper. Pilotprosjekter kan gi lærdom på tvers av kommunegrenser om ulike løsninger for å redusere klimautslipp. Gjennom samarbeid mellom forskning, forvaltning og lokale aktører vil vi utvikle og teste løsninger for utslippsreduksjon. Her vil forskerne gjennomføre såkalte felteksperimenter som sammenlikner førsituasjon med situasjon etter at pilotprosjektet er gjennomført. Innsamlede data kan inkludere utslippseffekter, effekter på holdninger og atferd etc.

4. Utvikling av en eksempeldatabase for klimaomstilling for kommunene. Eksempler kan bidra med motivasjon og læring for andre kommuner som skal gjennomføre klimatilpasningsarbeid (Aasen m. fl. 2013, Knill 2005). Databasen vil etableres i et samarbeid mellom forskere, kommuner og lokale aktører.

5. Utvikle prosesser for involvering av samfunnsaktører i lokale innovasjonsprosjekter for omstilling basert på punkt 1- 4 over.

6. Dokumentere resultater i rapporter og vitenskapelige artikler samt formidle disse til aktuelle samfunnsaktører.

1.4 Samarbeidspartnere og innbyggerinvolvering

Prosjektet baseres på at omstillingen til lavutslippssamfunnet er en gjenstridig utfordring som krever bred deltakelse av både samarbeidspartnere og innbyggere for å kunne realisere nødvendige innovative løsninger (Pohl 2011). Dette styrkes også erfaringer fra åpne innovasjonsprosesser hvor deltakelse fra brukere/kunder/innbygger representerer et betydelig potensial for innovasjon (Chesbrough, 2006).

2. Beskrivelse av forprosjektet

2.1. Mål for forprosjektet

Hovedmål: Etablere en plattform for videre arbeid med klimaomstilling i Vestregionen

Delmål:

1. Kartlegge klimaomstillingsarbeidet i Vestregionen.
2. Identifisere mulige pilotprosjekter hvor samarbeid mellom forsknings, forvaltning og samfunnsaktører er interessant og kan la seg gjennomføre.
3. Gjennomføre to fokusgruppesesjoner med innbyggere, ideelle organisasjoner og lokalt næringsliv i regionen for å identifisere effektive medvirkningsprosesser for omstilling og kommunal involvering i samfunnsmessige innovasjons- og endringsprosesser.
4. Gjennomføre en WS med kommunene i regionen for å etablere et hovedprosjekt og mulige kriterier for etablering av nettverksgrupper i regionen. På workshopen vil både forskere, det politiske og administrative nivået samt andre aktører og/eller enkeltpersoner som kan bidra til legge grunnlag for et godt hovedprosjekt.

2.2. Organisering av forprosjektet

Dette prosjektet er et samarbeid mellom Vestregionen, Insam og CICERO – Senter for Klimaforskning. Det er daglig leder Nina Solberg hos Vestregionen som vil være prosjektleder. Forprosjektet vil ta utgangspunkt i det strategiske anbefalinger som ligger i rapporten Kortreist kvalitet som også ligger til grunn for organisering av forprosjektet.

Vestregionen v /Nina Solberg vil arrangere workshopen for kommunene i regionen og vil også aktivt delta i dialog med forskerne i forprosjektet. Det arbeidet som nedlegges fra Vestregionens side i forprosjektet vil finansieres av dette nettverket (in kind).

Insam vil delta med Lars Wang og Reidunn Mygland og vil med sin prosesskompetanse bidra til å arrangere workshop for kommunene og også i kartlegging av klimapolitikk for kommunene i regionen. De vil videre i samarbeid med CICERO være fasilitatorer for fokusgruppene med samfunnsaktører.

Fra CICERO vil forskningsleder Hege Westskog og forsker Helene Amundsen delta. De vil gjennom forprosjektet kartlegge kommunens klimapolitikk og bidra i diskusjon og utvikling av pilotprosjekter, hovedprosjekt og kriterier for nettverksgrupper basert på kunnskap ervervet i tidligere og pågående forskningsprosjekter om klimaomstilling på lokalt nivå. De vil også i samarbeid med Insam fasilitere fokusgruppene med samfunnsaktører.

Prosjektet er basert på et tett samarbeid mellom ulike aktører – kommuner, forskere og samfunnsaktører. Vi jobber etter en ko-produksjonsmodell hvor både forskere og samfunnsaktører bidrar aktivt med sin kunnskap inn i prosjektet (Pohl 2011), også for å utforme selve problemstillingen som

For FORKommune-utlysning med søknadsfrist 24.05.2017

analyseres. Dette er som Pohl (2011) argumentere essensielt for å utvikle løsninger for samfunnsmessige utfordringer. For å få dette til, må det skapes prosesser og møteplasser hvor ulike perspektiver integreres til størst mulig nytte for kunnskapsproduksjonen.

I forprosjektet vil vi ha jevnlig møter mellom Vestregionens sekretariat og forskerne. Vi vil også ha direkte dialog med kommunene underveis i kartleggingsarbeidet av deres klimapolitikk og identifisering av mulige pilotprosjekter.

Gjennom to fokusgrupper vil vi også involvere innbyggere, ideelle organisasjoner og lokalt næringsliv i diskusjon av lokale omstillingsprosesser og få deres innspill til hvordan effektive medvirkningsprosesser for omstilling kan utformes, og hvordan kommunene kan bidra til samfunnsmessige innovasjons- og endringsprosesser. I tillegg vil det arrangeres en en-dags workshop for å utvikle og forankre et hovedprosjekt hos alle kommunene i regionen. Prosjektplan for forprosjektet

2.3. Prosjektplan for forprosjektet

Forprosjektet vil bestå av følgende hovedaktiviteter:

1. *Gjennomgang* av kommunenes (i Vestregionen) klimapolitikk med kartlegging av tiltak, forvaltningsmessige rutiner og virkemidler. Dette vil gjøres ved gjennomgang av kommunenes klima- og energiplaner samt telefonintervjuer med hver enkelt kommune for å få informasjon om forvaltningsmessige rutiner, hva som er gjennomført og hva som nå planlegges. Vi vil da intervju saksbehandler for klima- og energiplanen. Vi vil også supplere dette med kontakt med andre nøkkelpersoner i kommunene for å sikre nødvendig bredde i perspektiver og erfaringsgrunnlag.
2. *Identifisering* av mulige pilotprosjekter. Gjennom punkt 1 over og gjennom punkt 3 under vil vi i samspill med kommunene identifisere mulige pilotprosjekter som kan være aktuelle for studiene i et hovedprosjekt. Pilotprosjekter kan være alt fra uttesting av ny teknologi innenfor kollektivtransport til delingsløsninger som utvikles lokalt.
3. *Gjennomføring* av to fokusgrupper med innbyggere, ideelle organisasjoner og næringsliv i regionen. Gjennom disse fokusgruppene skal aktuelle medvirkningsprosesser identifiseres og kommunens rolle i lokale omstillingsprosesser spesifiseres. Hver fokusgruppe vil ha 6-8 representanter for de ulike aktørene og fasiliteres av CICERO og Insam. Deltakere i fokusgruppene vil bli rekruttert ut fra en dialog med Vestregionen.
4. *Gjennomføring* av en WS hvor kommunene i Vestregionen deltar med administrative og politiske representanter sammen med forskere og prosessveiledere. På denne WS legges foreløpig oversikt over klimaarbeid i regionen fram sammen med forslag til pilotprosjekter som skal følges i et hovedprosjekt og mulige kriterier for nettverksgruppeinndeling. Dette danner utgangspunkt for diskusjon om utforming av hovedprosjekt (regionalt innovasjonsnettverk).

Forprosjektet vil starte opp 01.09.2017 og avsluttes 28.02.2018. Milepælene er beskrevet under.

Aktivitet	Mål	Leveranse	Ansvarlig aktør	Milepæl
1.Dialog forvaltning, forskere, samfunnsaktører	Etablere felles forståelse for utfordringer og løsninger for klimaomstilling	Søknad i hovedprosjekt	Vestregionen i samarbeid med Insam	01.09.17 – 28.02.2018
2.Dokumentstudier av klima- og energiplaner samt telefonintervju saksbehandler klima- og miljøsaker i kommunen	Gi en oversikt over status for klimaarbeidet i Vestregionen.	Rapport med oversikt over klimaarbeid	CICERO i samarbeid med Insam	01.09.2017 – 28.02.2018. Første utkast rapport ferdig til desember 2017.
3.Dialog i workshop, individuell oppfølging med enkeltkommuner	Identifisere mulige pilotprosjekter på klimaomstilling i regionen	Notat med oversikt over mulige pilotprosjekter i hovedprosjekt.	Insam i samarbeid med CICERO	01.09.2017 – 28.02.2018. Første utkast notat ferdig til desember 2017.

For FORKOMMUNE-utlysning med søknadsfrist 24.05.2017

4.Dialog i WS, telefonintervjuer under pkt. 2 over.	Identifisere mulige kriterier for inndeling i nettverksgrupper i Vestregionen	Notat med oversikt over mulige kriterier for inndeling i nettverksgrupper.	CICERO i samarbeid med Insam	01.09.2017 – 28.02.2018. Første utkast notat ferdig til desember 2017.
5. Fokusgruppe med deltakere fra innbyggere, ideelle organisasjoner og næringsliv.	Gi innspill til effektive medvirkningsprosesser og rollen til kommunene i omstillingsarbeid	Notat med oversikt over mulige prosesser som involverer samfunnsaktører i et hovedprosjekt.	Insam i samarbeid med CICERO.	November 2017. Utkast notat til WS med kommunen i Vestregionen – punkt 6.
6.WS med politisk og i administrativt nivå i kommunene	Etablere grunnlaget for hovedprosjekt	Søknad til hovedprosjekt	Vestregionen i samarbeid med Insam og CICERO	Desember 2017

2.4. Budsjett og finansiering for forprosjektet

Det legges opp til følgende budsjett:

Ressursbehov

Analysere/utredning	250
Prosessfasilitering	100
Brukerdeltakelse i intervjuer og møter	150
Sammenstilling/rapportering	50
Kommunikasjon/formidling	50
Totalt	600

Finansiering

1.2.1.1 Vestregionens medlemmer (tidsbruk)	300
FORINN- tilskudd	300
	600

3. Referanser

- Bjørk, Fredrik (2015). Pentahelix – innovationslogik för social innovation? Artikkel publisert 27.04.15 på <https://goo.gl/Lmwtp4>
- Bjørklund, Kjetil (2017). Muntlig orientering i møte om Kortreist kvalitet i KS, Oslo 05.05.17.
- Chesbrough, H., W. (2006). Open Innovation. The New Imperative for Creating and Profiting from Technology. Harvard Business school press. Boston, Massachusetts
- Dannevig, H., Hovelsrud, G. K., & Husabo, I. A. (2013). Driving the agenda for climate change adaptation in Norwegian municipalities. *Environment and Planning C-Government and Policy*, 31(3), 490-505. doi:10.1068/c1152
- Kasa, S., H. Westskog og L. Rose (2017). Municipalities as Frontrunners in Mitigation of Climate Change. Does Soft Regulation Make a Difference? Manuskript under vurdering i Journal of Environmental Policy and Governance.
- Bjørklund, Kjetil (2017). Muntlig orientering i møte om Kortreist kvalitet i KS, Oslo 05.05.17.
- Stokstad S. (2014). Rettslige krav til kommunal klima- og energiplanlegging (in Norwegian). NIBR-notat, 2014:109. <http://www.nibr.no/filer/2014-109.pdf>.
- Tørnblad, S., H. Westskog og L. Rose (2013), Does location matter? Public acceptance of restrictive policy measures at the local level. *Journal of environmental policy and planning*, DOI:10.1080/1523908X.2013.817946
- Wang, L., H. Westskog, E. Selvig, R. Mygland og H. Amundsen (2016). Kortreist kvalitet. Hva betyr omstilling til et lavutslippssamfunn for kommunesektoren? (KS FoU-prosjekt nr. 154025. 162s.). Oslo: KS.
- Westskog, H, G. Hovelsrud og G. Sundqvist (2017). How to make local context matter in national advice: Towards adaptive co-management in Norwegian climate adaptation. Akseptert for publisering i Weather, Climate and Society
- Aasen, M., H. Westskog og K. Korneliussen (2015), Energy performance contracts in the municipal sector in Norway: overcoming barriers to energy savings? *Energy Efficiency* 9: 1-15.

Strategisk plattform for Vestregionen 2015 –2018

Vedtatt i Vestregionens styringsgruppe 4. september 2014

Dagens **visjon** opprettholdes:

Vestregionen: attraktiv – bærekraftig – dynamisk.

Gjeldende **hovedmål** opprettholdes:

Vestregionen skal være en attraktiv, bærekraftig og dynamisk kompetanse- og verdiskapingsregion i Norge og Europa.

Plattformen baseres på følgende elementer:

Bærekraft: en grunnleggende premiss for Vestregionsamarbeidets arbeid

Kompetanse: regionens viktigste ressurs

Nettverk- og prosjektsamarbeid: metode og verktøy for bærekraftig utvikling

Tilrettelegger for verdiskaping og innovasjon: Vestregionens funksjon og rolle for å oppnå samarbeid og utvikling.

Vestregionsamarbeidet skal både være en interessepolitisk allianse og en arena som bidrar til innovasjon og verdiskaping i den enkelte kommune og i regionen som helhet. Ved å utvikle og dele kompetanse, samordne interesser og ressursbruk innen prioriterte innsatsområder, og ved å være en samstemt og tydelig stemme, skal Vestregionen bidra til at medlemmene blir kraftfulle premissgivere for en bærekraftig utvikling i regionen.

Vestregionens tre prioriterte **innsatsområder** vil være:

1) Regional utvikling hvor fokus er rettet mot områdene:

- Arealbruk, transport og knutepunktutvikling
- Framtidig behov for arbeidskraft og kompetanseutvikling

2) Helse hvor fokus er rettet mot folkehelse og samhandlingsreformen gjennom områdene:

- Deltakelse i kommunehelsesamarbeidet i Vestre Viken tjenesteområde
- Samfunn og folkehelse

3) Kultur hvor fokus er rettet mot regionens historie, identitet og mangfold gjennom områdene:

- Kunst rett vest
- Ungdomssymfoniorkesteret

Fokusområdene vil angi retning for hvilke prosjekter og tiltak som skal gjennomføres innen hvert av de tre prioriterte innsatsområdene. Prosjekter og tiltak forankres i Vestregionens årlige budsjett, årshjul og handlingsplaner.

Regjeringen har varslet en **forvaltningsreform** med formål å endre oppgavefordelingen mellom nåværende forvaltningsnivåer, overføre oppgaver til kommunene og redusere antallet kommuner. Vestregionen vil kunne være en felles arena for å drøfte, og eventuelt å påvirke, innholdet og rammebetingelsene for reformen. Når regjeringen har klargjort premissene for reformen, vil Vestregionen forholde seg til reformen som et eget fokusområde.

Utfordringsdokument

Vestregionen er et politisk og strategisk samarbeidsorgan for 16 kommuner vest for Oslo og fylkeskommunene Akershus og Buskerud. Denne regionen er en av de største og mest folkerike i Norge, og har i overkant av 400 000 innbyggere. Medlemskommunene ligger i fire ulike fylker; Akershus, Buskerud, Oppland og Vestfold. Kommunene har ulikt befolkningsgrunnlag; fra 120 000 innbyggere til 2 200 innbyggere. I mange av kommunene er det forventet en betydelig befolkningstilvekst. Andre kommuner ønsker vekst.

Samarbeidsalliansen er organisert som et § 27-samarbeid i kommuneloven. Samarbeidet er basert på en felles forståelse av regionens sentrale utfordringer og muligheter, samt vilje til å utvikle regionen ved å dele erfaringer, iverksette utviklingsprosjekter og ved å opptre som en samstemt premissleverandør – og høringsinstans - i forhold til nasjonale satsinger og føringer som vil ha konsekvenser for regionen.

Arbeidet med klima og miljø, brukerstyrt personlig assistanse, kommunehelsesamarbeidet og Vestregionens innflytelse i utformingen av Osloregionens areal- og transportstrategi er eksempler på at samarbeidet har gitt resultater. Ikke minst har samarbeidet vist at deltakerne i fellesskap kan påvirke rammebetingelsene for regionens utvikling.

Forutsetninger for regional utvikling

Felles for alle kommunene er et erkjent behov for sosial, kulturell og økonomisk bærekraftig, regional utvikling; en utvikling som inkluderer muligheten for variert bosetting, levende sivilsamfunn, et robust og fremtidsrettet næringsliv, samt utbygging av infrastruktur som sikrer et funksjonelt bolig- og arbeidsmarked. En slik utvikling stiller krav til kompetanse, arbeidsmetoder og roller. Vestregionsamarbeidets fremste rolle vil være å tilrettelegge verdiskapende prosesser der frivillige, private og offentlige aktører samhandler som partnere, og bidrar til gjensidig kompetanseutvikling og innovasjon.

Bærekraft vil være en grunnleggende premis for Vestregionens arbeid, og innebærer at de tiltak og løsninger som utvikles, skal sikre langsiktig verdiskaping; både miljømessig, sosialt, kulturelt og økonomisk. Ulike tiltak og løsninger vil innebære ulike nivåer av bærekraft. Noen tiltak vil innebære å reparere eller bøte på effekter av valgte løsninger og strukturer. Andre tiltak vil medføre endringer av strukturer, behov og utfordringer. Alle former for bærekraftige tiltak og prosjekter er verdifulle, men Vestregionen vil prioritere tiltak som kan bidra til å etablere nye, eller videreutvikle eksisterende, bærekraftige strukturer og løsninger.

Kompetanse er regionens viktigste ressurs, og en forutsetning for innovasjon i tjenesteproduksjonen og den samlede samfunnsutviklingen. Langsiktig verdiskaping og vekstkraft forutsetter kunnskapsutvikling og innovasjonsevne. Dette skyldes i hovedsak at vi er en del av et kunnskapsbasert samfunn, der kunnskap er blitt en viktig ressurs, og innovasjon viktige prosesser for verdiskaping og vekstkraft.

Vestregionen har i dag en sterk konsentrasjon av kompetansebedrifter og -miljøer innenfor framtidsrettede områder som olje og gass, energi- og miljøteknologi, helseteknologi, maritime næringer, materialteknologi og kulturnæringer. Vestregionen har også et mangfold av aktive frivillige organisasjoner innen kultur, helse, natur og miljø. Kompetanseutvikling, innovasjon og nye næringsetableringer kan oppnås dersom det utvikles samarbeid og nettverk mellom bedrifter, frivillige aktører, akademia og kommunene.

Nye kommunale oppgaver og økte forventninger og krav til kommunale tjenester, og til kommunenes evne til å samarbeide med private og offentlige aktører, innebærer at også kommunale virksomheter vil stå overfor betydelige utviklingsbehov knyttet til kompetanse og samarbeidsevne i årene som kommer. Samarbeid i prosjekter vil kunne legge grunnlag for mer permanente samarbeidsstrukturer som kompetanseklynger, nettverk og nye organisasjoner. Kompetanseklynger hvor det sivile samfunn/ frivillige organisasjoner og høyere utdanningsinstitusjoner bidrar, vil styrke den regionale utviklingen.

Vestregionens rolle blir å initiere og tilrettelegge for nettverksutvikling, erfaringsutveksling og prosjektsamarbeid, uten at Vestregionens sekretariat vokser. Dette kan gjennomføres ved at den enkelte kommune eller samarbeidspartner tar rollen som prosjekteier, og der Vestregionen tilrettelegger gjennom etablering av nettverk for læring og utvikling.

Innsatsområder

Vestregionens tre prioriterte innsatsområder vil være:

1) **Regional utvikling** hvor fokus er rettet mot bærekraftig utvikling gjennom områdene:

- Arealbruk, transport og knutepunktutvikling

Innsatsen baseres på Vestregionens areal- og transportstrategier for 2008 – 2018 (Balansert utvikling), vedtatt av generalforsamlingen i 2008. Utbygging og arealutvikling skal bygge videre på dagens by- og tettstedsstruktur. I utviklingen av et vegsystem med god framkommelighet for kollektivtrafikken, vil befolkningens muligheter til å velge kombinasjoner av bærekraftige framkomstmidler og hensiktsmessige knutepunkt, stå sentralt.

- Framtidig behov for arbeidskraft og kompetanseutvikling

Offentlig og privat sektor står overfor store utfordringer knyttet til bemanning og kompetanse i årene som kommer. Vestregionen ønsker å samarbeide med regionens utdanningsinstitusjoner i etableringen av kompetansegivende tilbud som tilfredsstillende både innbyggernes, kommunenes og næringslivets ønsker og behov.

2) **Helse** hvor fokus er rettet mot folkehelse og samhandlingsreformen:

- Delta i kommunehelsesamarbeidet i Vestre Viken tjenesteområde

Ny helseovgiving og endringer i oppgavefordelingen mellom helseforetak og kommune, har gitt kommunene nye oppgaver både innen somatikken og psykisk helse/rus. Selv om avtaleverket mellom kommunene og helseforetaket er på plass, er det fortsatt behov for avklaring av den konkrete oppgavefordelingen mellom partene, kommunenes veiledningsbehov og hvordan kompetanseoverføring mellom helseforetak og kommunen skal organiseres. Fokusområdet ivaretas i

Kommunehelsesamarbeidet i Vestre Viken tjenesteområde som består av Vestregionens 16 kommuner i tillegg til 10 andre kommuner i Buskerud.

- Samfunn og folkehelse

Kommunene har et lovpålagt ansvar for å fremme befolkningens helse og trivsel gjennom systematisk innsats og kunnskapsbaserte tiltak innenfor alle kommunale sektorer og tjenesteområder. Folkehelseutfordringene er sammensatte og kan ikke løses av enkeltstående tiltak. På samme måte som by- og tettstedsutviklingen vil påvirke folkehelsen, vil arbeidsmetodene som

benyttes i folkehelsearbeidet, være utslagsgivende for resultatet. I dag utføres det i liten grad forskning knyttet til folkehelsearbeid, og forskningsbasert metodikk er i liten grad utviklet. Vestregionen vil derfor etablere samarbeid med forskningsinstitusjoner og aktører i frivillig sektor med sikte på å stimulere til økt forskning innen folkehelsefeltet, og til utvikling av forskningsbasert metodikk.

3) **Kultur** hvor fokus er rettet mot regionens historie, identitet og mangfold gjennom områdene:

- Kunst rett vest

Vestregionen vil videreføre gjennomføringen av en årlig kunstrunde der profesjonelle regionale kunstnere inviteres til å delta. Formålet med tiltaket er å styrke og vise mangfoldet av det profesjonelle kunstlivet i regionen, og å gjøre visuell kunst tilgjengelig for et bredt publikum.

- Vestregionens Ungdomssymfonikere

Vestregionens Ungdomssymfoniorkester er en orkesterskole for barn og unge som tar sikte på en profesjonell karriere, og unge som ønsker å utvikle en livslang hobby. De unge rekrutteres fra musikk- og kulturskolene i regionen, skolekorps- og orkestre, videregående skolars musikklinjer og private spillelærere. Orkesterskolen baseres på felles samspill og gruppeøvelser ledet av anerkjente, profesjonelle musikere.

Forvaltningsreformen

Regjeringen har invitert kommunene til å starte diskusjonene om struktur, oppgavefordeling og kommunegrenser, og er klare på at hensikten med kommunereformen er å overføre flere oppgaver til større kommuner. Selv har regjeringen etablert et ekspertutvalg som skal gi føringer for hvilke oppgaver kommunene skal ivareta i årene som kommer. I tillegg har regjeringen startet arbeidet med å gjennomgå oppgavene til fylkeskommunene, fylkesmennene og staten med sikte på å gi mer makt og myndighet til kommunene. Våren 2015 har regjeringen varslet at den vil legge fram melding om de nye oppgavene til kommunene.

Så langt har bare et fåtall av kommunene i Vestregionen startet arbeidet med å vurdere kommunesammenslåing. Rådmannsgruppen og styringsgruppen vil legge til rette for at kommunene kan dele erfaringer underveis, og bidra til at regjeringens føringer blir belyst og diskutert i Vestregionens ulike fora.